

10.6.2026

יואב גד סקירת מפגש

ארי שלום רב,
בהמשך לשיח ביננו בנוגע לצמד האחיות הארצישראליות
ברכה וחנה,
והמפגש שלי עם הבן **יקי ברוש** בבית אבות בכפר סבא,
ומפגש עם הנכד **נעם ברוש** במשרדו בת"א, מצרף כאן עוד
מידע בנושא.

אני הכרתי אישית את ברכה וחנה במפגשים של אנשי
הכשרות החלוץ בקיבוץ נצר סרני,
בקיבוץ מעין צבי, במצעד החופש, במפגש בנצר סרני "מי היה
מאמין" ובעוד הזדמנויות.
תמיד היה ונשמר להן מקום חשוב, מכובד ומוערך ע"י כלל
חברי ההכשרות.
יש בידי מספר צילומים שצילמתי באירועים ובהזדמנויות שנות
בהן הן מופיעות, כמעט תמיד ביחד.

ברכה וורושילסקי ברוש (רוזנהולץ שם נעוריה) נולדה בשנת
1912 בשכונת בורוכוב ברחוב ז'בוטינסקי בגבעתיים.
קיבלה דרכון וויזה בתאריך 12.6.1939 בירושלים, ויצאה
בתאריך 20.6.1939 עם בתה נירה בת השנתיים
(3.4.1937)
ועם אחותה חנה בן יוסף הצעירה ממנה לבקר את ההורים
והמשפחה בפולין.

בעלה של ברכה נשאר בגבעתיים במשך הקטן שלהם, חנה בן
יוסף השאירה את הבעל ותינוקת בת 8 חודשים בקיבוץ גבע.

ברכה נאסרה עם נירה בת השנתיים בספטמבר 1940 והועלו
על רכבת לעיר ראדום שם פגשה שוב את אחותה חנה
שנאסרה חודשיים לפני כן,
והייתה במספר בתי כלא בפולין והועברה למחנה מעצר
אזרחים בגרמניה.

בנובמבר 1940 שוחררו ונשלחו לברלין. בברלין היו מספר
ישראליות נוספות בבתי מלון.
בברלין הן פנו למשרד הארץ ישראלי, ובראיון עם **אלפרד
זלביגר** שעמד בראש המשרד,
התנדבו והצטרפו לקיבוצי הכשרה שהיו עוד קיימים במספר
מצומצם בגרמניה.
חנה נשלחה להכשרה עם ילדים עד גיל 14, וברכה נשלחה
עם בתה נירה למחנה הכשרה שניבינכן
עם נוער עד גיל 20,
אבל שתי ההכשרות היו קרובות ורק יער גדול הפריד ביניהם.

ברכה שהייתה בוגרת ביה"ס החקלאי בנהלל, לקחה על
עצמה את ניהול החווה ואת הכשרת הנוער והמדריכים
לעבודה חקלאית.

אחרי העבודה ניהלו עם המדריכים פעילות תרבותית – לימוד
עברית, שיח על א"י, ההגנה, חיי הקיבוץ, שירה, עונג השבת.
הגרמנים החלו לפרק ולפזר הכשרות, לשלוח למחנות עבודה
ברחבי גרמניה.

ברכה עברה למחנה עבודה גדול יחד עם בתה נירה ואחותה
חנה, והמשיכו לשמור על הרוח והחינוך הציוני בקבוצה.
הנוער היה חדור בציוניות ותמימות, ולא היה מודע וער לנעשה
מסביב בחוץ ולתנאים שהשתנו במדינה.

בנובמבר 1941 הגיעה ידיעה מהשלטונות הגרמנים מברלין
שעליהן להתכונן לנסיעה ארצה,
במסגרת החלפת "שבויים" עם גרמנים נאצים מא"י שנתפסו
ע"י הבריטים..

במעגל בחצר מחנה ההכשרה עמדו כולם שלובי ידיים, בערב
חורפי של תחילת דצמבר, נפרדו בשירת התקווה.
הוצא גדל התנועה, נחתך לפסים שחולקו בין כול מהחברים
העוזבים.

לב הדגל נחתך לשני קרעים ונמסר לברכה וחנה כדי שיעבירו
אותם ארצה לתנועה.

כאשר הגיעו ארצה מסרו על **מצב יהודי גרמניה ופולין** "אבל
אוזני העולם היו אטומות לקול הסבל היהודי...".

2 הקרעים של לב הדגל נמסר במפקד לקיבוץ מכבי הצעיר
במשמר השרון.

בסיבוב פגישות בקיבוצים ובראיונות לעיתונות הן מסרו את
הידע ואת אשר עברו באותן שנתיים בפולין ובגרמניה.

בתאריך 16.12.1941 הופיע בעיתון דבר ובעיתון אמר כתבה
– "נשים ארצישראליות חוזרות מגרמניה",
בתאריך 23.1.1941 מופיעה בעיתון "הבוקר" כתבה –
"הארצישראליות במלתעות הנאצים".

בתאריך 2.3.1942 מופיע בעיתון "דבר" – "שני קרעי לב
הדגל נמסרו במפקד לקיבוץ מכבי המעיר במשמר השרון"
וכתבה על החלוץ ושארית הצבור היהודי בגרמניה בשנת
1941 מפי נתינה ארצישראלית שחזרה לארץ בסוף.

הסוכנות היהודית קראו להן לפגישה בתאריך 30.12.1941
ע"מ לקבל עדכון ודיווח מהנעשה בניכר.
הדרכון שצילומיו בידינו פג תוקפו בתאריך – 18.3.1944.

ברכה שהשתתפה בכנס "מי היה מאמין" בקיבוץ נצר סרני
הוסיפה ומסרה את עדותה בנדון – 20.4.1985.
לימים הסתבר לי שרעייתי נאוה גד לבית חייבי שחיה וגדלה
בגבעתיים ברחוב ז'בוטינסקי, למדה ביסודי בבי"ס גורדון
ובתיכון בבי"ס קלעי,

הכירה את ברכה ברוש שהייתה מורה לתזונה, הכירה את
נירה שהייתה מורה שלה לספורט, ואת אחיה יקי ברוש שהיה
גבר יפהפה.

עד כאן.... ויש עוד מידע רב הטמון מתחת לערמות

ההיסטוריה....

בברכה,

יואב גד.